

Türkiye’de ve Dünyada Arapça Öğretimi için Müfredat Geliştirme Çalışmaları ve İlköğretim Arapça Dersi Müfredatı için Bazı Öneriler

Murat ÖZCAN

Asst. Prof. Dr., Gazi University Faculty of Arts, Ankara, TURKEY

Email: mozcan@gazi.edu.tr

Özet

Ortadoğu’da yaşanan son gelişmelerin neticesinde Türkiye’de ve Dünya’da Arapça öğretiminin önemi giderek artmaktadır. Bunun yanı sıra, Arapça Yüce Kur’an-ı Kerim’in ve hadislerin dili olması nedeniyle Arap olmayan Müslümanların dinlerini anlayabilmeleri için bu dili öğrenmeleri gerekmektedir. Bütün bu ihtiyaçların sonucunda bazı ülkeler Arapça öğretmek için kurslar açmaktadırlar. Türkiye’de de ilköğretim ve lisede Arapça dersleri bulunmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı bu dersler için müfredatlar yayınlamaktadır. Türkiye gibi bazı ülkeler de okullarında yabancı dil olarak Arapça öğretmektedirler. Bu çalışmada, yabancı dil olarak Arapça öğreten bu ülkelerle Türkiye arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları analiz etmeye çalıştık. Analizin sonucunda Türkiye’deki ilköğretimde Arapça öğretimi için hazırlanacak olan öğretim programı için bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Müfredat Geliştirme, Arapça Öğretimi, Müfredat Önerisi

Syllabus Development Studies in Turkey and in the World for Teaching Arabic as a Foreign Language-Some Suggestion for Teaching Arabic in Primary Schools in Turkey

Abstract

The importance of Arabic in Turkey and in the world is rising in the last years because of some developments in Middle East. Beside this, Arabic is the language of Holy Quran and hadiths. As it is known the non-Arab, Muslims need to learn this language in order to understand their religion. After all, of these needs, some countries opened some courses for teaching Arabic. In addition, people started to write some new materials for teaching Arabic in these courses as a foreign language. In Turkey, there are Arabic lessons in intermediate, middle and high school periods. The Education Ministry is publishing syllabus for these lessons. As Turkey, some countries are teaching Arabic as a foreign language in their schools. In this paper, we tried to analyze the similarities and differences between the syllabuses of these countries and Turkey for teaching Arabic as a foreign language. At the end of the analyze we suggested some suggestions for teaching Arabic in primary schools in Turkey.

Keywords: Syllabus development, Teaching Arabic, Syllabus Suggestion

1. Giriş

Küreselleşen dünyamızda yabancı dil bilmenin önemi giderek artmaktadır. Bireyleri en az bir yabancı dil bilir hale getirmek için ilköğretimden itibaren yabancı dil dersleri programlara konulmaktadır.

Müfredat ile ilgili çeşitli tanımlara bakıldığında, hem sadece dersleri ele alan dar bir kapsamı olduğu hem de okul dışında ve içinde kazanılan öğrenme deneyimlerini içine alan oldukça geniş bir tanıma sahip olduğu görülebilir (Erden, 1998). Müfredat için eğitim programı kavramı da yaygın bir şekilde kullanılmaktadır.

Eğitim programı kavramı hakkında çeşitli tanımlar söz konusudur. Oliva eğitim programını şöyle tanımlamaktadır:

- Program okul ortamında öğretilendir.
- Program konular dizisidir.
- Program içeriktir.
- Program çalışmalar dizinidir.
- Program materyaller dizinidir.
- Program derslerin sıralanmasıdır.
- Program davranışsal amaçlar dizinidir.
- Program çalışılan konudur.
- Program, ders dışı etkinlikler, rehberlik, kişiler arası ilişkiler dâhil, okul ortamında devam eden gelen her şeydir.
- Program okul tarafından belirlenen hem okul içinde hem de okul dışında öğretilenlerdir.
- Program okul çalışanları tarafından planlanan her şeydir.
- Program okulda öğrenciler tarafından edinilen deneyimler dizinidir.
- Program bireyin okullaşma sonunda deneyim kazandığı şeydir (Oliva, 1988, s. 5-6).

Eğitim programı tanımının oldukça geniş olmasının en büyük nedenlerinden birisi yazarların felsefelerinin, görüşlerinin ve eğitim anlayışlarının farklı olması olarak açıklanabilir. Kimileri eğitim programını sadece dersler olarak ele alırken kimileri de okul dışında ve içinde öğrenilen ve deneyim kazanılan her şey olarak ele almaktadır. Eğitim programı herhangi bir eğitim kurumunun amaçları doğrultusunda düzenlenmiş ve planlı olan eğitim etkinliklerinin tümü olarak tanımlanabilir (Erden, 1998, s. 3-4).

Bir başka tanıma göre eğitim programı, bir eğitim kurumunun bireyler için sağladığı ulusal eğitimin ve kurumun amaçlarının gerçekleşmesine yönelik tüm etkinlikleri içerir. Buna göre öğretim ders dışı etkinlikler, özel günlerin kutlanması, geziler, kısa kurslar, rehberlik ve sağlık gibi hizmetler ve etkinlikler bu tanıma kapsamaktadır (Varış, 1996, s.14).

Bir diğer tanımda ise eğitim programı yerine yetişek kavramı kullanılmakta ve öğrenci açısından bir öğrenme yaşantıları düzeni olduğu kadar eğitimci yönünden de eğitim durumlarının düzenlenmesi olarak tanımlanmaktadır (Ertürk, 1998, s. 95-96).

Yukarıda verilen eğitim programı tanımlarına bağlı olarak program geliştirme de programın öğeleri olan amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme boyutları arasındaki dinamik ilişkiler bütünü olarak tanımlanabilir (Demirel, 2004, s.348).

Yabancı dil olarak Arapça öğrenimi ve öğretimi; hızla küreselleşen dünyamızda, çeşitli faktörlerin de katkısıyla çok uzun yıllardan beri üzerinde durulan önemli konulardan biri olmuştur. Buna rağmen yabancı dil öğretimi denilince birçok ülkede akla Avrupa dilleri gelmektedir. Bazı dünya ülkeleri Arapçanın öneminin farkına varmışlardır ve öğretim programlarının içerisine bu dili de katmışlardır.

Türkiye’de de Arapça her zaman ön planda yer almasına rağmen elle tutulur bir program son yıllara kadar yazılamamıştır. Arapça öğretimi Türkiye Cumhuriyeti’nde ilk olarak 1913 yılında “Medrestü’l-eimme ve’l-huteba” adı verilen günümüzdeki imam-hatip liselerinin temelini oluşturan liselerde başlamıştır (Soyupek, 2004, s. 235). Şu anda yabancı dil olarak Arapça imam-hatip liselerinde zorunlu olarak ve ilköğretim 2. sınıftan lise son sınıfa kadar seçmeli olarak öğretilmektedir.

2. Problem Durumu

Gün geçtikçe değişen dünyada Arapçanın öneminin giderek arttığı görülmektedir. Buna paralel olarak bazı dünya devletleri de geleceğe yatırım olarak bu dili öğretmektedir. Bu devletler Arapçayı öğretmek için de bazı politikalar izlemektedir. Türkiye’de de Arapça öğretimi her zaman gündemde kalmıştır ve zaman zaman Arapça öğretimi için bazı müfredatlar geliştirilmiştir. Fakat uygulanışı sırasında bu müfredatlar her zaman eleştirilere maruz kalmıştır. Yabancı dil olarak Arapçanın başka dünya devletlerinde nasıl öğretildiğini araştırıp, Türkiye’ye uygun bir müfredat hazırlanmalıdır.

3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Türkiye’de hazırlanacak olan yeni bir Arapça öğretim müfredatı için dünya örneklerini inceleyip araştırmacılara detaylı bir bilgi sunmaktır.

4. Araştırmanın Önemi

Araştırma dünyada Arapça öğretimi konusundaki örnek çalışmaları inceleyip Türkiye’deki araştırmacılara derli toplu bir bilgi sunması açısından önemli olduğu kanısındayız.

5. Sınırlılıklar

Araştırma:

- Müfredatlarında Arapça öğretimi bulunan ülkeler ile,
- Müfredatların araştırmacının da bildiği Arapça ya da İngilizce olarak hazırlanmış olmasıyla sınırlıdır.

6. Varsayımlar

- Bazı ülkelerin eğitim programları içerisinde Arapça da bulunmaktadır.
- Türkiye'deki Arapça öğretiminin diğer ülkelerdekilerle karşılaştırılması gereklidir.

7. Bulgular

7.1. Arapça Müfredatı Uygulayan Bazı Ülkeler

7.1.1. Malta

Malta, Güney Avrupa'da, Orta Akdeniz'de yer alan, Sicilya'nın güneyindeki adalar devletidir. 1960 yılına kadar İngiltere egemenliğinde yaşamıştır. Bu nedenle eğitim ve yaşam sistemi birebir İngiliz sistemi ile aynıdır. Ekonomik olarak sıkıntı çekmeyen bir ülkedir. Nüfusun yoğun olmaması sebebiyle halkın refah düzeyi normaldir. Ülkenin gelirlerinin yaklaşık %97'sini turizm oluşturmaktadır. Özellikle dil okullarının bunda etkisi vardır. Ülkede 50 den fazla dil okulu bulunmaktadır. Gelirlerin geri kalan kısmı ise ufak çaplı ihracattır. Malta Libya ve Suudî Arabistan ile ekonomik açıdan iyi ilişkiler içerisinde.

Malta Müfredat birimi tarafından hazırlanan Arapça müfredatı 5+3 sistemine göre tasarlanmıştır.

Bu müfredat aşağıda belirlenen parametreler dahilinde geliştirilmiştir:

- Malta Eğitim Yasası;
- Ulusal Asgari Müfredat İçeriği;
- Avrupa Ortak Başvuru Metni (O.B.M);
- Eğitim Bakanlığı tarafından oluşturulan Müfredat Panelleri neticesinde oluşturulan ders programları;
- Malta Üniversitesi.

Hazırlanan müfredata göre Malta'da dil öğrenimi; öğrencilerin daha hoşgörülü olması için fırsatlar sunmaktadır ve ayrıca başkalarına daha saygılı olmayı ve uluslararası arenadaki yerlerine daha çok farkındalık sağlamaktadır. Globalleşme neticesinde ülkeler arasında seyahat ya da göç oldukça artmıştır.

Üst düzey bir dil eğitimi hızlı değişen ve gelişen dünyada özellikle bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler öğrencilere olumlu fırsatlar ve cesaretler vermektedir.

Malta okullarında öğrenciler yabancı dil olarak Arapça öğrenerek hayatları boyunca fayda sağlayabilecekleri bir toplumun bağımsız bireyleri haline geleceklerdir. Yeterli Arapça dil becerisi ile birlikte sadece yerelde değil aynı zamanda bütün dünyada Arapça konuşanlarla iletişim kurabilme imkanı verecektir. Arapça öğrenen kimseler gelecekte ticaret, turizm, konaklama sektörü, bilgi ve iletişim teknolojileri, uluslar arası ilişkiler, milli güvenlik gibi hem yerel hem de uluslar arası alanlarda iş fırsatları bulacaklardır.

Arapça oldukça geniş bir coğrafyada konuşulmaktadır. Aynı zamanda Birleşmiş Milletlerdeki resmi dillerden birisidir. Arapça öğrenen öğrenciler zengin Arap kültürü, tarihi, kaligrafisi, sanatı ve edebiyatından faydalanabilmektedir.

Malta Arapça öğretim programında Avrupa Ortak Başvuru Metni esas alınarak hazırlanmıştır.

Öğretim aşağıdaki aşamalara bölünmüştür:

A1 – Breakthrough, A2 – Waystage, B1 – Threshold, B2 – Vantage, C1 – Effectiveness, C2 – Mastery

Birinci ve ikinci aşamalarda haftada 3'er saat öngörülmüştür.

Üçüncü, dördüncü ve beşinci aşamalarda ikişer saat öngörülmüştür.

Programda dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin her biri için kazanımlar oluşturulmuştur. Programın sonunda ana dili Arapça olan öğretmenlerden de faydalanılabileceği ifade edilmiştir.

Her bir aşama için bazı ders kitapları tavsiye edilmiştir. Bunlardan bazıları şunlardır:

The 100 Word Audio Pack, Arabic, Wightwick J. & Gaafar M. G-and-W Publishing, Oxfordshire, 1999.

Talk with Me, Al-Hilali I., Mahir G. & Mahir M. MM Books, Surrey, 2006.

Short Stories, Mahir G. & Mahir M. MM Books, Surrey, 2006.

7.1.2. Fransa

Okullarında yabancı olarak Arapça öğreten Fransa müfredatını Avrupa Ortak Başvuru Metni'ne göre hazırlatmıştır.

Metin, yabancı dil öğrenenlere, ne öğrenmeleri gerektiği, yabancı dilde etkin bir biçimde iletişime geçebilmek için hangi bilgi ve becerileri geliştirmeleri gerektiği konusunda anlamlı bir yol gösterme aracı olarak biliniyor. Başlangıç aşaması olan ve A1-A2 düzeyinde kaleme alınan Arapça öğretim programı, sonraki aşamada ileri düzeyler için de hazırlanacak. Giriş bölümünde programın felsefesinin yer aldığı Arapça öğretim programında A1 ve A2 düzeyleri için öngörülen kazanımlar ve bu kazanımların uygulamasına ilişkin açıklamalar, dil yapıları, tema ve içerikler bulunuyor.

İbn-i Sina İnsani Bilimler Enstitüsü öncülüğünde Avrupa Parlamentosu, İslam Eğitimi, Bilim ve Kültür Organizasyonu gibi kuruluşların desteğiyle öğretim programının B1, B2, C1, C2 düzeylerini de ileride hazırlayacağı ifade edilmektedir.

Öte yandan Fransa'da yaklaşık 200 okul Almanca, İspanyolca ve İngilizce gibi dillerin yanı sıra ikinci dil olarak müfredatlarına Arapçanın girmesini tercih etmiştir. Fransa'da Arap asıllı Fransız vatandaşlarının bulunması neticesinde ve Fransızcadan sonra en çok konuşulan dilin Arapça olmasından dolayı müfredatlarına Arapçanın girmesi tercih edilmiştir. Okullarda resmi olarak okutulan Arapça dersini genellikle Arap asıllı öğretmenler vermektedir. Bu derse rağbet eden öğrenciler de genellikle kuzey Afrika'dan göç etmiş Arapçayı unutmuş Arap asıllı kişilerin çocuklarından oluşmaktadır.

7.1.3. Avustralya

Müfredata *Arabic K-10 Syllabus* ismi verilmektedir.

Arapça, Arap asıllı olup Avustralya vatandaşı olan önemli sayıda kişinin dilidir ve Arapçanın onları kültürel mirasları ile kendileri arasında hayati bir bağ oluşturduğu düşünülmektedir. Arapça köklü bir medeniyetin iletişim dili olmuştur ve bilimde ve sanatta yapmış oldukları ilerlemeler başka milletler ve medeniyetler bu dil ile aktarılmıştır. Müfredatın amacı öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmek ve dil ile kültür arasındaki ilişkiyi idrak

etmelerini sağlamaktır. Bunun da onlara ömürleri boyunca kişisel, eğitimsel ve iş fırsatları sağlayacağı ifade edilmektedir.

Arapça öğrenen kişilerle hem Avustralya'da yaşayan Araplarla hem de Arap ülkelerine gittiklerinde oradaki insanlarla iletişim kurmalarına vesile olacaktır. Arapça öğrenmek öğrencilere sürekli devam eden öğrenme fırsatları vermesiyle birlikte; gelecekte hem kendi ülkelerinde hem de yurt dışında bankacılık, turizm, konaklama, gazetecilik ve uluslararası ilişkiler alanında çeşitli iş imkânları da sunacaktır.

Avustralya Arapça öğretim programı 6 aşamalı olarak hazırlanmıştır. Aşamalara *stage* denilmektedir.

Programda belirtildiğine göre iyi yapılandırılmış bir ders müfredatı; devam eden, sıralı ve yüksek kaliteli bir yapıya sahip olmalıdır. Bu müfredatı uygulamak istediklerinde sistemler, okullar ve öğretmenler şu faktörleri göz önünde tutmalıdırlar:

İlköğretim ve lise müfredatları arasındaki ilişki ve tutarlık,

Uygun öğretmen ve materyallerin temin edilebilirliği,

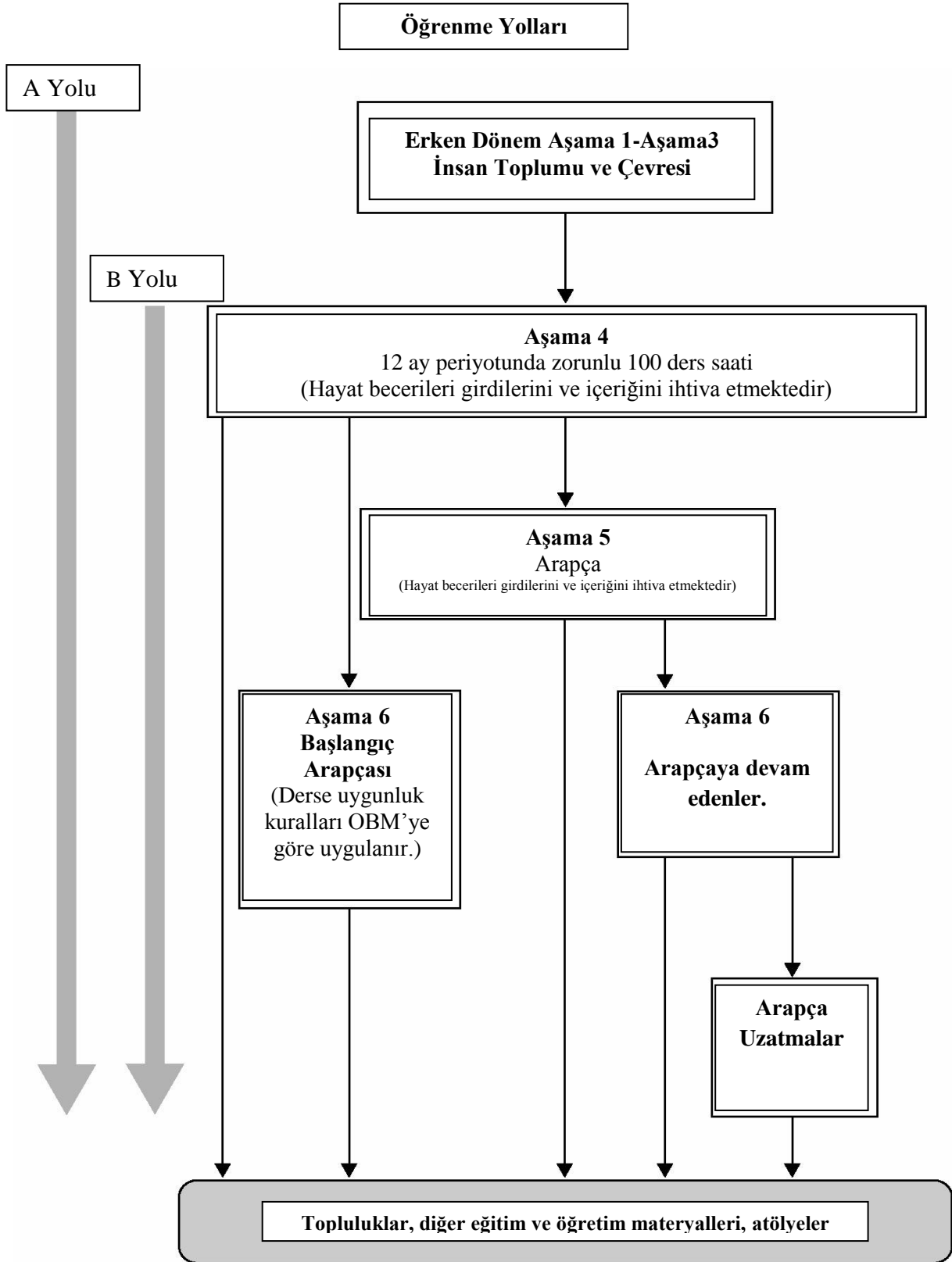
Tüm okul müfredatı içinde diller için verilen felsefi ve pratik destek,

Bütün toplumla görüş alışverişi ve devam eden ilişkiler,

Çağdaş pedagojik yaklaşımların uygulanması,

En iyi uygulama örneklerinin tanımlanması.

Arapça K-10 Müfredatının K-12 Dil Müfredatının İçindeki Yeri

7.1.4. İngiltere

Müfredatın amaçları;

Öğrenciler etkili bir şekilde konuşabileceklerdir.

Okuduklarını anlayıp uygun cevaplar verebileceklerdir.

Müfredat öğrencileri dilden eğlenebilmeleri için cesaretlendirecektir.

Öğrencilere analiz sentez yapma yeteneği kazandıracaktır.

Öğrencilerin kendilerini doğru bir şekilde ifade edip karşısındakini rahatlıkla anlayabileceklerdir.

7.1.5. Amerika

Müfredatın Özellikleri:

Bu müfredat sonucunda öğrenciler modern Arap dünyasının dilbilimsel, coğrafik, tarihsel, sosyal, dini, kültürel ve sanatsal yönlerini elde edeceklerdir.

Arap diline, ailesine, Amerika'daki Arap deneyimine, Arap-Amerikan ilişkilerine, geçmişin rolüne ve sosyal değişime, Arap müziği ve sanatına özel bir dikkat verilecektir.

İyi tasarlanmış bir müfredatla birlikte, özellikle öğrencilerin ırkçılığa ve çok kültürlülüğe karşı öğrencilerin hassasiyetinin artması hedeflenmektedir.

Öte yandan müfredat, modern Arap dünyasının kültürel çizgilerine ve Arap kültürel mirasının zenginliğine gerçek bir bakış açısı sağlamaktadır.

Öğretim materyalleri dört dil becerisinin hepsini kapsamaktadır. Dört dil becerisi; etkili okuma, yazma, sözel sunum becerisi ve internetten araştırma yöntemlerini kapsamaktadır. Bazı ödevler internet üzerinden verilip öğrencilerin ödevlerini e-posta şeklinde göndermelerini sağlanmaktadır. Ayrıca öğrenciler haftalık kısa hikayeler yazmaktadırlar.

Önerilen eğitim materyalleri şunlardır:

Brustad, Kristen, Mahmoud Al-Batal, and Abbas Al-Tonsi. *Alif Baa:*

Introduction to Arabic Letters and Sounds. 2nd ed. Washington:

Georgetown UP, 2004. ISBN: 1-58901-102-3.

Nydell, Margaret. *Understanding Arabs: A Guide for Modern Times. 4th*

ed. Boston: Intercultural Press, Inc. 2006.

7.1.6. Nijerya

Nijerya Arapça öğretim müfredatı ana dili Arapça olan kişiler tarafından hazırlanmıştır. Dolayısıyla müfredat yabancılara Arapça öğretimi değil ana dili Arapça olan öğrenciler için hazırlandığı görülmektedir. Oysa Arapçayı yabancı bir dil olarak Nijeryalı öğrencilere göre hazırlanmalıydı. Öngörülen öğretim materyalleri de anadili Arapça olan öğrencilere yöneliktir. Bu durum bazı Nijeryalı araştırmacılar tarafından dile getirilmiştir ve eleştirilmiştir. Daha eğlenceli ve çekici kitapların hazırlanmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Müfredat anlama, konuşma, okuma ve yazma becerilerinden oluşmaktadır.

7.1.7. Hindistan

Bu müfredatla birlikte öğrencilerin, Arapçanın sesletim ve yazı sistemini, dilbilgisel yapısını ve kelime dağarcığını tavsiye edilen kitapların vasıtasıyla öğrenecekleri öngörülmektedir. Ayrıca öğrenciler, bazı özel terminolojileri de öğrenmiş olacakları ifade edilmektedir.

Bu müfredat dahilinde öğrencilere aşağıdaki bilgisayar programlarının öğretildiği görülmektedir:

Arapça kelime işleme programları: Microsoft Word, Access & PowerPoint, bilinçli internet kullanımı, Arap arama motorları, Arap siteleri, e-posta alma ve gönderme, Arapça olarak hazırlanmış CD kaynaklarının kullanımı.

Önerilen öğretim materyallerinden bazıları şunlardır:

The Correct Translator, Published by Al Hayat Library, Beirut.

Al-Arabiyyah Lil Hayat, Vol I, Published by King Saud University , Riyad.

An Introduction to Modern Literary Arabic – David Cowan, Published by S.Chand & Company , New Delhi.

7.1.8. İrlanda

Müfredatın genel olarak amaçları şunlardır:

Öğrencilerin akıcı, etkileyici ve uygun bir şekilde Arapçayı hem yazıda hem de konuşmada kullanabilmeleri,

Okuduklarını düzgün bir şekilde anlayıp karşılık verebilmeleri,

Dilin değişik stillerini kullanarak eğlenebilmeleri,

Öğrencilerin kişisel gelişimlerini sağlayarak başka kültürleri anlayabilmeleridir.

Müfredat şu başlıklar altındadır:

- Genel Amaçlar
- Dil Becerilerinin Hedefleri
- Okuma ve Yönlendirilmiş Yazma
- Sürekli Yazma
- Dilin Kullanımı
- Değerlendirme

Her bir başlık altında hedefler, öğrenme becerileri ele alınmıştır. Müfredatın sonunda okutulacak materyallere yer verilmiştir.

7.2. Türkiye’de Arapça Öğretimi İçin Hazırlanmış Müfredatlar

7.2.1. 1950 Arapça Öğretim Programı

Adı imam-hatip okulları olarak güncellenen bu okullarda okutulacak Arapça dersi için 1950 yılında bir müfredat hazırlanır. Bu müfredatta genel olarak metin ve gramer olarak iki kısımdan oluşmaktadır. Aynı bir kitapta “Dinî Metinler” şeklinde toplanmış olan bu kitapta daha çok gramer dersinde verilecek konuları içeren dinî muhtevalı metinler yer almaktadır (Soyupek, 2004, s. 240).

7.2.2. 1973 Arapça Dersi Öğretim Programı

İmam Hatip Liselerindeki meslek derslerinden biri olarak kabul edilen Arapça için, 6 Ağustos 1973 yılında 3,5 sayfa içerisinde sunulan müfredat; amaçlar ve genel açıklamalardan sonra iki sayfa olarak 1, 2, 3 ve 4. sınıflar için ayrı ayrı ders başlıkları altında tamamen dilbilgisi konularına göre düzenlenmiştir. Dolayısıyla hazırlanan ders kitaplarının konu başlıkları da dilbilgisi konularından oluşmaktaydı (İşler, 2007, s. 647).

7.2.3. 1984 Arapça Öğretim Programı

11.12.1984 tarihinde kabul edilen ve 5 sayfadan oluşan İmam Hatip Lisesi orta ve lise kısmı öğretim programı incelendiğinde ilk üç sayfada Arapça öğretimi ile ilgili açıklamalar ile Arapça dersinin genel amaçları verilmiştir. Sonraki iki sayfada ise Arapça dersiyle ilgili çerçeve program verilmiştir. Bu programda konu başlıkları verilmemiştir, bunun yerine, kitapların nasıl olması gerektiği maddeler halinde belirtilmiştir. Çerçeve program orta kısmın her sınıfında 250'şer, lise kısmında ise her sınıfta 300-400 kelime öğretmeyi hedeflemiştir (Özcan, 2012, s. 38).

7.2.4. 1998 Arapça Öğretim Programı

İmam Hatip Liselerindeki öğretim süresinin hazırlık artı üç yıl olmak üzere değiştirilmesi ile birlikte yeni bir programa ihtiyaç duyulmuş ve 19.08.1998 tarihinde 43 sayfalık Arapça Dersi Öğretim Programı kabul edilmiştir. Daha önce hazırlanan programlara göre oldukça kapsamlı olan bu programın girişinde özel ve genel amaçlardan sonra, dersin içeriği, temel becerilerin öğretilmesi ve işlenişle ilgili açıklamalara yer verilmiştir. Ardından hazırlık sınıfı ders programı ünite/konular, dilbilgisi/yapı ve etkinlikler başlığı altında 13 sayfa olarak bir çizelge halinde sunulmuştur. Bu şekildeki sunum, Arapça dersi öğretim programında bir ilk oluşturmaktadır. Ne var ki, aynı programda lise 1, 2 ve 3. sınıflar için aynı yöntem kullanılmayarak bu sınıfların programları 39 konu başlığı ve 53 dilbilgisi başlığı verilerek herhangi bir açıklamada bulunulmadan geçirilmiştir (Özcan, 2012, s. 39).

7.2.5. 2006 Arapça Öğretim Programı

Din Öğretimi Genel Müdürlüğü'nün oluşturduğu komisyon tarafından hazırlanan ve Talim Terbiye Kurulunun 29.12.2006 tarih ve 412 sayılı kararıyla İmam Hatip Liseleri Arapça (9, 10, 11 ve 12. sınıflar) Dersi Öğretim Programı olarak kabul edilen (İşler, Kaleli, Işık, Demirci, & Zompoğlu, 2008) programın hazırlanmasının nedeni de hazırlık sınıfının kaldırılması ve liselerin dört yıla çıkarılmasıdır.

Bu program hazırlanırken öncelikle Arapçanın Türkler için bir meslek dersi değil, yabancı bir dil olduğu olgusundan hareket edilmiştir. Dolayısıyla yabancı bir dilin öğretim programı nasıl olması gerekiyorsa, Arapça dersinin öğretim programı da aynı özellikleri içermesi gerektiği vurgulanmıştır.

7.2.6. 2011 Mesleki Arapça Öğretim Programı

İmam-Hatip Liseleri için hazırlanan bir diğer program; Mesleki Arapça Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı'dır. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyelik süreci içerisinde eğitime yönelik etkenler ve ihtiyaçlar, ülkemizde Arapça öğretiminin yeni bir yaklaşımla ele alınmasını zorunlu kılmıştır. Bu nedenle ilköğretim Arapça Dersi Öğretim Programı'nın hazırlanmasında Avrupa Konseyi tarafından yabancı dil öğrenimi ve öğretimi için planlamadan uygulamaya bir takım standartlar getiren Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni ölçüt alınmıştır.

Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni, dile ilişkin yeterli düzeylerini (A1-C2) tanımlayan, ulaşılabilir ve kontrol edilebilir amaçlar koyan ve bütün Avrupa ülkeleri tarafından tanınan bir

araç niteliğindedir. Bundan dolayı Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni bütün yabancı dil dersi öğretim programlarının hazırlanmasında başvurulabilecek bir kaynak olarak kabul edilmektedir.

Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni'ne göre hazırlanan Arapça Hazırlık Sınıfı Öğretim Programı ile yılsonunda ulaşılmaya hedeflenen başarı düzeyi, eşik düzey (B1) olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin yılsonuna ulaştıklarında temel gereksinimlerini karşılayabilecek seviyede Arapça öğrenmiş olmaları beklenmektedir.

7.2.7. İlköğretim Arapça Dersi Öğretim Programı (4, 8. Sınıflar)

Arapça öğretimi için hazırlanan bir diğer program ise. Bakanlar Kurulu 2010 yılında aldığı bir kararla ilköğretimde İngilizcenin yanında ikinci yabancı dil olarak Almanca, Fransızca, İtalyanca, İspanyolca, Rusça ve Çince dillerine ilaveten Arapçanın da okutulması kararı almıştır. Bu kararla birlikte Talim Terbiye Kurulu bir komisyon oluşturup, bu ders için bir program hazırlatmıştır. 26.09.2011 tarihinde kabul edilen programda Dünyadaki ve Türkiye'deki dil öğretiminde karşılaşılan etkenler ve ihtiyaçlar, ülkemizde Arapça öğretiminin yeni bir yaklaşımla ele alınmasını zorunlu kılmıştır. Bu nedenle ilköğretim Arapça Dersi Öğretim Programı'nın hazırlanmasında Avrupa Konseyi tarafından yabancı dil öğrenimi ve öğretimi için yabancı dil dersinin uygulanmasına dair, karşılaştırılabilir standartlar getiren Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni (OBM)'nden yararlanılmıştır (Suçin & Diğerleri, 2011). OBM, sadece Avrupa dillerini geliştirmeye yönelik kültürel bir araç olarak görülmemelidir. Günümüzde OBM, aralarında Türkçe, Arapça, Çince, Japonca, Korece, Rusça, Gürcüce, Ermenicenin de olduğu yaklaşık 40 dile çevrilmiştir. Gerek Avrupa'da gerekse Arap dünyasında yabancılara Arapça öğretiminde OBM standartlarına önemli bir ilgi olduğu bilinmektedir (Özcan, 2010, s. 159).

OBM'ye göre hazırlanan ilköğretim Arapça Dersi Öğretim Programı ile 8. sınıfın sonunda ulaşılmaya hedeflenen başarı düzeyi, temel dil kullanımı (A2) olarak belirlenmiştir (Suçin & Diğerleri, 2011, s. 2). İlköğretim Arapça Dersi Öğretim Programı, 4 ve 5. sınıflar için haftada 3 ders saati, 6, 7 ve 8. sınıflar için 4 saat üzerinden toplam 648 ders saati olarak yapılandırılmıştır.

7.2.8. Yabancı Dil Arapça Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı

Arapça öğretimi için hazırlanan diğer bir program; Ortaöğretim 1, 2 ve 3. Yabancı Dil Arapça Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı'dır.

Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından oluşturulan Ortaöğretim Yabancı Dil Arapça Dersi Öğretim Programını Hazırlama ve Geliştirme Komisyonu, Ortaöğretim 1, 2 ve 3. Yabancı Dil Arapça Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı'nı 29.06.2012 tarihinde yayınlamıştır. Programın 2012-2013 Öğretim Yılından itibaren 9. sınıftan başlamak üzere kademeli olarak uygulanması kararlaştırılmıştır.

Ortaöğretim I, II ve III. Yabancı Dil Arapça Dersi Öğretim Programı öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun, bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarla ilgili, iletişimsel yetilerini, çalışma becerilerini ve kültürler arası yetiyi geliştirmeye yönelik olarak düzenlenmiştir. Ayrıca programda dört dil becerisinin dengeli biçimde geliştirilmesi, öğrencilere yeteneklerini keşfetmelerine olanak tanıyan kendilerini değerlendirme fırsatlarının verilmesi ve özellikle kendilerini ifade etme becerilerinin geliştirilmesi düşüncesi benimsenmiştir.

Programda kazanımlar, temalar ve içerik önerileri, işlevsel dil bilgisi ve Atatürkçülükle ilgili konular tablolaştırılarak verilmiştir. Program, 9-12. sınıflar için Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde belirtilen A1, A2 ve B1 seviyeleri esas alınarak hazırlanmıştır. Programda dil bilgisi kural ve ilkelerinin örtük bir biçimde sezdirilmesi yolu benimsenmiştir (Özcan, 2012, s. 46).

8. Sonuç ve Öneriler

Türkiye'de hazırlanmış olan Arapça öğretim müfredatlarının gün geçtikçe iyileştiği görülmektedir. Ayrıca hazırlanan müfredatların Avrupa Ortak Başvuru Metni'ne uygun olarak hazırlanmasıyla birlikte dünya ile bütünleşik bir sisteme geçilmiştir. İleride de bu sistemden vazgeçilmemelidir.

Yeni hazırlanan müfredatların asıl uygulamacıları olan öğretmenlerin uygulamalı olarak hizmet içi eğitim seminerleriyle yeni yöntemleri öğrenmeleri sağlanmalıdır.

Hindistan'da Arapça öğretim müfredatında bulunan Arapça olarak kelime işleme programlarının kullanımı Türkiye'deki müfredatlara da konulmalıdır.

Malta müfredatındaki gibi konuşma becerilerinin geliştirilmesi derslerinde ana dili Arapça olan öğretmenlerden faydalanılmalıdır.

Müfredatlar hazırlanırken Arap asıllı uzmanların da görüşleri alınmalıdır.

Müfredata uygun hazırlanmış eğitim öğretim materyalleri, kitaplar ve dijital ortamlar tasarlanmalıdır.

Okullarda mezun olan öğrenciler için Arapça bildiğini gösteren dil pasaportu hazırlanıp, öğrencilerin dil portfolyosu oluşturmalı sağlanmalıdır.

Her ülkenin müfredatında kullandığı yararlı yönler alınıp hazırlanacak yeni müfredatlar için kullanılmalıdır.

Bu çalışmadan yararlanarak yapılacak sonraki çalışmalarda araştırmacılar elde edilen bu veriler ışığında programın değerlendirilmesini yapıp, eksik noktalarını tamamlamalıdır.

Arapçanın bütün dünyada uyumlu bir şekilde öğretilmesi için gereği yapılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Akkoyunlu, B., Altun, A., & Soylu, M. Y. (2008). *Öğretim tasarımı*. Ankara: Maya Akademi.
- Ataç, B. A. (2008). *Özgün değerlendirme tekniği bağlamında Avrupa Dil Gelişim Dosyası uygulamalarının okuma becerisine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Büyükkaragöz, S. (1997). *Program geliştirme "kaynak metinler"*. Konya: Öz Eğitim Basın Yayın Dağıtım.
- Demirel, Ö. (2005). Avrupa konseyi dil projesi ve Türkiye uygulaması. *Milli Eğitim Dergisi* , 33 (167), 71-82.
- Demirel, Ö. (2011). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (2003). *Yabancı dil öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Doğan, H. (1997). *Eğitimde program ve öğretim tasarımı*. Ankara: Önder Matbaacılık.
- ed-Delîmî, T. A., & el-Vâilî, S. A. (2009). *İtticâhât hadîse fî tadrîsi'l-luğati'l-Arabiyye*. Amman: Cidâran li'l-Kitâbi'l-Âlemî.
- Erden, M. (1998). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde "program geliştirme"*. Ankara: Yelkentepe Yayınları.
- Gerges, G. M. (2005). *Mu'cemu Mustalahâti't-Terbiyye ve't-Ta'lîm*. Beyrut: Dâru'n-Nahdati'l-Arabiyye.
- İşler, E. (2007). Arapça öğretim programı ve getirdiği yenilikler. *Türkiye'de Yabancı Dil Öğretimi Ulusal Kongresi Bildiriler Kitabı* (s. 647-655). Ankara: Gazi Üniversitesi.
- İşler, E., Kaleli, H., Işık, İ., Demirci, S., & Zompoğlu, H. (2008). *İmam hatip liseleri ve Anadolu imam hatip liseleri Arapça dersi öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Karakaya, Ş. (2004). *Eğitimde program geliştirme çalışmaları ve yeni yönelimler*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Komisyon. (2010). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Karacan Yayıncılık.
- Konseyi, A. (2009). *Diller için Avrupa ortak başvuru metni öğrenme-öğretme-değerlendirme* (Çev: T.T.K.B. Komisyonu). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları.
- Kuzu, A. (2005). *Oluşturmacılığa dayalı çevrimiçi destekli öğretim: bir eylem araştırması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Küçükahmet, L. (1997). *Eğitim programları ve öğretim*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Küçükahmet, L. (2006). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Küçükahmet, L. (2002). *Öğretimde planlama ve değerlendirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Mut, Ö. (2007). *A suggested reading syllabus for students at proficiency level B2-vantage defined in common european framework of reference for languages*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Nunan, D. (1992). *Research methods in language learning*. Cambridge: Cambridge University Press.

Nunan, D. (1988). *Syllabus design*. United Kingdom: Oxford University Press.

Okçu, A. T. (2007). *A suggested speaking syllabus for B2 (vantage) proficiency level defined in common european framework of reference for languages*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Oliva, P. (1988). *Developing The Curriculum*. London: Pearson Higher Education.

Özcan, M. (2010). Avrupa Ortak Başvuru Metni'nin Arapça Öğretimindeki Yeri. *10. Uluslararası Dil, Yazın ve Deyişbilim Sempozyumu* (pp. 159-170). Ankara: Bizim Büro Basımevi.

Özcan, M. (2012). Gazi Eğitim Fakültesi Arap Dili eğitimi anabilim dalı hazırlık sınıfı için Avrupa ortak başvuru metnine uygun ve Moodle eğitim yönetim sistemi destekli müfredat önerisi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

Soyupek, H. (2004). İkinci meşrutiyetten günümüze Türkiye'de Arapça öğretimi. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

Suçin, M. H., & Diğerleri. (2011). *İlköğretim Arapça dersi öğretim programı (4-8. sınıflar)*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu.

Suçin, M. H., & Diğerleri. (2012). *Ortaöğretim I, II ve III. yabancı dil Arapça dersi (9,10, 11 ve 12. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.

Varış, F. (1996). *Eğitimde program geliştirme teoriler-teknikler*. Ankara: Alkım Kitapçılık Yayıncılık.

Yalın, H. İ. (1998). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

İnternet Kaynakları (Erişim tarihi:10.06.2015)

<http://arabicuniversitycollege.yolasite.com/ugc-add-on-courses.php>

http://www.curriculumonline.ie/getmedia/5244872c-9437-476e-879a-eff40a41795c/SCSEC05_Arabic_Syllabus_English.pdf

http://www.curriculumsupport.education.nsw.gov.au/secondary/languages/languages/arabic/k_10/index.htm

https://curriculum.gov.mt/en/Curriculum/Form.../syllabus_arabic_f2_5.p

<https://www.unilorin.edu.ng/publications/scan0004a.pdf>

www.csames.illinois.edu/documents/syllabus_IntroToArabCulture.pdf

www.reed.edu/iss/assets/.../First%20Semester%20Arabic%20Syllabus.pdf